

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Rzeszowie**

Rzeszów, dnia grudnia 2009 r.

Pan
ppłk SG Robert Płoszyński
Komendant
Placówki Straży Granicznej
w Krościenku

LRZ-410-25-02/2009

P/09/149

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o *Najwyższej Izbie Kontroli* (Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.), zwanej dalej ustawą o NIK, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie przeprowadziła kontrolę Placówki Straży Granicznej w Krościenku w zakresie funkcjonowania kontroli ruchu osobowego na lądowych przejściach granicznych po przystąpieniu Polski do Układu z Schengen w okresie od dnia 21 grudnia 2007 r. do dnia 30 września 2009 r.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 19 listopada 2009 r., Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie stosownie do art. 60 ust. 1 ustawy o NIK przesyła Panu niniejsze

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonywanie przez Placówkę zadań wynikających z przystąpienia Polski w dniu 21 grudnia 2007 r. do Układu Schengen, w tym stosowania przepisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) 562/2006 z dnia 15 marca 2006 r. – *Wspólnotowy kodeks zasad regulujących przepływ osób przez granice (kodeks graniczny Schengen)* (Dz. U. UE. L.or105.1 ze zm.).

Placówka realizowała również zadania wynikające z porozumień zawartych między

Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Gabinetem Ministrów Ukrainy o wprowadzeniu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wspólnej kontroli granicznej w kolejowym przejściu granicznym Krościenko – Chyrów i w drogowym przejściu granicznym Krościenko – Smolnice.

Ustalenia dokonane w toku kontroli wykazały, że Placówka zorganizowała w oparciu o przepisy art. 2 pkt 12 i art. 7 ust. 5 *kodeksu granicznego Schengen* - „drugą linię kontroli” na przejściu drogowym i przejściu kolejowym. Organizacja drugiej linii kontroli, pozwalała na sprawne i bezkolizyjne kontrole szczegółowe obywateli państw trzecich, z jednoczesnym zachowaniem standardów w zakresie praw przysługujących osobom poddawanych kontroli szczegółowej.

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli wyposażenie Placówki w sprzęt wspomagający kontrole na drugiej linii było wystarczające. Pozwalało na prowadzenie efektywnej kontroli na granicy państwowej. Placówka rzetelnie gospodarowała specjalistycznym sprzętem, nie dopuszczając do obniżenia jakości kontroli z powodu braku lub niesprawności aparatów i urządzeń technicznych.

Od 2007 r. na Przejściu Granicznym w Krościenku nie nastąpiły zmiany organizacyjne skutkujące zmianą ilości stanowisk odpraw. Średnia obsada funkcjonariuszy wykonujących bezpośrednio czynności kontrolne nie ulegała zmianie. W 2008 r. Przejście Graniczne w Krościenku przekroczyło łącznie 2.086.196 osób, tj. o 6,4% mniej niż w 2007 r. (2.228.155) Ustalenia kontroli wskazują, że zarządzający Placówką dostosowywali liczbę funkcjonariuszy wykonujących czynności bezpośrednio na przejściu granicznym do intensywności natężenia ruchu granicznego – reagując na powstające zatory i wydłużający się czas oczekiwania na odprawę.

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli funkcjonariusze Straży Granicznej wykonujący służbę na Przejściu Granicznym w Krościenku (zarówno na drogowym, jaki i kolejowym), rzetelnie wykonywali obowiązki wynikające z wdrożenia przez Polskę przepisów *kodeksu granicznego Schengen*:

- szczegółową odprawę obywateli państw trzecich - przy wjeździe na teren i wyjeździe z terenu Polski - prowadzono w zakresie wyznaczonym przepisami art. 7 ust. 3. Weryfikowano każdorazowo prawdziwość danych zawartych w dokumentach uprawniających do wjazdu/wyjazdu - sprawdzano dokumenty podrózne pod kątem śladów sfałszowania lub podrobienia;
- od dnia 1 stycznia 2008 r., Komendant Placówki podejmował 5-krotnie decyzje o uproszczeniu odprawy granicznej, tj. stosując tryb przewidziany w art. 8 ust 1 i ust. 2,

jednocześnie informując telefonicznie o powyższym Bieszczadzki Oddział Straży Granicznej w Przemyślu;

- od dnia 21 grudnia 2007 r. do dnia 30 września 2009 r. – wydano 1.435 decyzji administracyjnych odmawiających obywatelom państw trzecich wjazdu na teren Polski. Wszystkie decyzje analizowane podczas kontroli, wydano w trybie przepisów art. 13 *kodeksu granicznego Schengen*. Zainteresowanych pouczano o możliwościach odwoławczych i udostępniano informację o numerach telefonów do punktów kontaktowych - instytucji dysponujących informacjami na temat przedstawicieli uprawnionych do działania w imieniu obywatela państwa trzeciego. W trakcie kontroli Placówka dysponowała aktualnymi, wiarygodnymi numerami ww. telefonów;
- od dnia 21 grudnia 2007 r. do dnia 30 września 2009 r. wydano łącznie – 10 poświadczeń w trybie art. 11 *kodeksu granicznego Schengen*. W toku kontroli ustalono, że po rzetelnym rozpatrzeniu sprawy, Placówka wydawała obywatelom państw trzecich poświadczenia daty i miejsca przekroczenia granicy państw strefy Schengen, w przypadku gdy w odpowiednich dokumentach podróży nie zamieszczono stempla wjazdu do ww. strefy, a obywatele państw trzecich przedstawiali wiarygodne dowody, że spełniali warunki dotyczące czasu trwania pobytu.

Ustalenia kontroli wykazały, przestrzeganie przez funkcjonariuszy Straży Granicznej przepisów wprowadzonych rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 15 grudnia 2006 r. w sprawie kontroli granicznej dokonywanej przez funkcjonariuszy Straży Granicznej (Dz. U. Nr 238, poz. 1729 ze zm.), a w szczególności przepisów zawartych w § 5 - ustalających zasady prowadzenia kontroli osobistych przez funkcjonariuszy Straży Granicznej.

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli funkcjonariusze rzetelnie wykonywali zadania wynikające z zarządzenia Nr 8 Komendanta Głównego Straży Granicznej.

W kontroli ustalono, że Placówka dysponowała 30 urządzeniami sygnalizującymi i mierzącymi stan skażenia radiometrycznego. Dla wszystkich tych urządzeń prowadzono stosowne książki urządzeń radiometrycznych, w których na bieżąco, rzetelnie rejestrowano dane dotyczące stanu technicznego, eksploatacji i wzorcowania poszczególnych urządzeń. Stwierdzone w toku kontroli - ilość i stan gotowości urządzeń do kontroli radiometrycznej, standardy reakcji funkcjonariuszy w przypadkach alarmów w związku z wykryciem materiałów promieniotwórczych – uzasadniają pozytywną ocenę Placówki w zakresie rzetelności przestrzegania zasad i trybów działania wynikających z cytowanego zarządzenia.

Funkcjonariusze Straży Granicznej w trakcie wykonywania zadań na przejściu granicznym korzystali na bieżąco łącznie z 11 różnych specjalistycznych systemów informatycznych (baz danych), w tym Systemu Informacyjnego Schengen (SIS). W rezultacie wykorzystywania informacji zgromadzonych w SIS pozyskiwano dane dotyczące m. in. osób niepożądanych na terenie obszaru Schengen, czy osób i przedmiotów poszukiwanych.

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli - Przejście Graniczne w Krościenku zostało wyposażone w infrastrukturę i urządzenia pozwalające na prowadzenie efektywnej kontroli podczas przekraczania granicy państwowej. W latach 2007 – 2009 zrealizowano 20 zadań modernizacyjnych, w tym o zasadniczym znaczeniu dla poprawy jakości kontroli granicznej, tj. przykładowo: oddanie do użytku w 2008 r. budynku odpraw autobusowych, czy też poprawiających standard kontroli osobom przekraczającym granice i funkcjonariuszom Straży Granicznej.

Zadania modernizacyjne zostały sfinansowane i zrealizowane ze środków budżetowych Wojewody Podkarpackiego.

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli wyposażenie Placówki w specjalistyczny sprzęt kontrolny zasadniczo spełniało standardy wymagane w *„Koncepcji przystosowania Straży Granicznej do pełnej realizacji Układu Schengen”* – dokumentu zatwierdzonego w dniu 20 lutego 2007 r. przez Komendanta Głównego Straży Granicznej. Stwierdzono wprowadzić brak wymaganych koncepcją: urządzeń do odczytu kart tachografów cyfrowych, czy wystarczającej ilości urządzeń do badania autentyczności dokumentów (na stanie Placówki – 6 szt., wymagane 9 szt.), czy lup stacjonarnych z podświetleniem (8/11), jednakże w ocenie NIK nie wpływało to negatywnie na realizację zadań kontrolnych na granicy. Placówka zgłaszała potrzeby w zakresie doposażenia ww. sprzęt.

W kontroli ustalono, że Placówka wypełniała obowiązki w zakresie okresowego legalizowania specjalistycznego sprzętu technicznego oraz rzetelnie prowadziła rejestrację eksploatacji i wykorzystywania sprzętu wspomagającego czynności kontrolne. Nie stwierdzono przypadków niesprawności, czy awarii urządzeń przedmiotowego sprzętu w stopniu zagrażającym prawidłowością prowadzenia kontroli granicznej.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia również działalność Placówki w zakresie współpracy ze Służbą Celną oraz Komendami Policji w Ustrzykach Dolnych i w Lesku. Ustalenia kontroli wykazały, że współpraca ta przynosiła wymierne efekty w zakresie ujawniania przemytu towarów akcyzowych, czy niedopuszczania do ruchu na terenie Polski niesprawnych pojazdów, czy nietrzeźwych kierowców.

Na pozytywną ocenę działalności Placówki nie miały wpływu, uznane za uchybienie:

- nie zamieszczenie w ulotce/informacji „dotyczącej procedury przeprowadzania szczegółowej odprawy przy wjeździe i wyjeździe z terytorium Unii Europejskiej wobec obywateli państw trzecich” - treści wymaganej przepisem art. 7 ust. 5 kodeksu granicznego Schengen. Nie poinformowano obywateli państw trzecich o możliwości zażądania nazwiska lub numeru identyfikacyjnego funkcjonariuszy straży granicznej dokonujących szczegółowej kontroli drugiej linii, jak również nazwy przejścia granicznego i daty przekroczenia granicy;
- przekazanie do legalizacji sygnalizatora gazów toksycznych po upływie 5 miesięcy od daty przedawnienia legalizacji. Brak aparatów zastępczych spowodował brak możliwości wykonywania badań kontrolnych na Przejściu Granicznym od początków października 2009 r. do zakończenia kontroli, tj. II dekady listopada.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie, stosownie do art. 60 ust. 2 ustawy o NIK, wnosi o:

- wprowadzenie do ulotki „dotyczącej procedury przeprowadzania szczegółowej odprawy przy wjeździe i wyjeździe z terytorium Unii Europejskiej wobec obywateli państw trzecich” - treści wymaganej przepisem art. 7 ust. 5 kodeksu granicznego Schengen,
- podejmowanie działań w celu zapewnienia wyposażenia Placówki w sprzęt kontrolny zgodnie z „Koncepcją przystosowania Straży Granicznej do pełnej realizacji Układu z Schengen”,
- przestrzeganie terminów przekazywania do legalizacji sprzętu kontrolnego.

W myśl art. 62 ustawy o NIK, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie oczekuje przedstawienia przez Pana w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, bądź o podjętych działaniach na rzecz realizacji wniosku lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK w terminie 7 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Panu prawo zgłoszenia do Dyrektora Delegatury NIK w Rzeszowie umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń termin nadesłania ww. informacji, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK w sprawie zastrzeżeń.